

Verslag Broedseizoen 2017

Samenvatting

Het was weer een bijzonder jaar voor de nestkastbroeders en de nestkastenwerkgroep in de regio Uden. Het totaal aantal gecontroleerde nestkasten steeg in 2017 met 7% van 670 naar 721. Dit komt voornamelijk op rekening van het inrichten van een nieuw gebiedje aan de Franse Baan bij de natuurbegraafplaats in Schaijk. Er werden in totaal 5372 eieren aangetroffen daaruit kwamen 4086 jongen waarvan er uiteindelijk 3594 uitvlogen. Het bezettingspercentage van de kasten was met 83% gemiddeld vergelijking met voorgaande jaren. Hoewel de bonte vliegenvanger in aantallen nesten wel toenam daalden ze percentueel gezien iets maar er is wel iets bijzonders aan de hand met deze soort! Zagen we vorig jaar in het onderzoeksgebied van de Drie Vennen een uitzonderlijke situatie gezien omdat daar voor het eerst in 40 jaar onderzoek er meer bonte vliegenvangerlegsels werden gevonden dan Koolmezenlegsels! Dit jaar werd dat ook gezien in het gebiedje DoGo (Doelenweg / Golfbaan) daar werden dertien bonte vliegenvangerlegsels gevonden tegen negen koolmees en acht pimpelmeeslegsels. Met nog maar twee legsels in één gebied (de Drie Vennen) is de zwarte mees bijna uit onze kasten verdwenen.

De lente van 2017 was zeer zacht, zeer droog en zeer zonnig. April begon zacht en droog onder invloed van hogedrukgebieden. De laatste twee weken was het veelal koel onder invloed van noordelijke stromingen. Het vervolg van de maand kwam de wind vaak uit noordelijke richtingen en was het vrij koud voor de tijd van het jaar. Beide paasdagen verliepen koud, zelfs kouder dan de kerstdagen van afgelopen jaar. Ook Koningsdag was het fris met maximumtemperaturen van 10 °C tot 12 °C. De late vorst veroorzaakte de nodige schade in de fruitteelt. De maand mei begon vrij koel met rond de 9e plaatselijk nog vorst. Mei als geheel was een extreem warme maand. De landelijk hoogste temperatuur werd gemeten op 29 mei in Volkel met 33,5 °C. Deze temperatuur behoort bij de hoogste temperaturen ooit gemeten in de lente in Nederland. Deze lente werden relatief kortdurende perioden met neerslag afgewisseld door langdurige droge perioden. Juni 2017 was de warmste juni in ruim een eeuw. Met een gemiddelde temperatuur van 18,0 °C tegen normaal 15,6 °C eindigde juni 2017 op een gedeelde eerste plaats, naast 1976) in de rij van warmste junimaanden sinds 1901. Juli 2017 had een normale temperatuur maar was zeer nat. Door het warme weer in maart kwam de eileg dit jaar (recordvroeg) op gang maar veel legsels mislukten door de koude april maand waardoor de rupsenpiek pas laat opgang kwam. Het warmere weer in mei zorgde er uiteindelijk wel voor dat de vervolglegsels en de legsels van de Afrikagangers succesvol waren.

Het broedsucces (het percentage uitgevlogen jongen per gelegd ei) was voor de meeste soorten gemiddeld dit jaar. Maar heel slecht was het weer voor de mezen; de pimpelmees had, na een slecht 2016, dit jaar nog een slechter resultaat (67%, slechtste tot nu toe). Maar ook het broedsucces van de koolmees en boomklever waren met resp. 65% en 66% erg slecht (zie grafieken). Deze drie soorten begonnen heel vroeg, eind maart, met broeden waarna een koude periode volgde waardoor de

bomen niet uitliepen en er bijgevolg geen rupsen konden groeien die het hoofdvoedsel is voor de jonge vogels. Die eerste legsels zijn dan ook masaal over de kop gegaan. Voor de Koolmezen was het broedsucces van de eerste legsels (63,9%) zelfs lager dan die van de vervollegsels (66,7%), dit hebben we nog niet eerder meegemaakt.

Dit jaar was weer een recordjaar voor wat betreft de gemiddelde eerste eidatum van de eerste legsels van de Koolmees. Met 4 april was de gemiddelde eerste eidatum maar liefst 3 dagen vroeger dan het vorige record in 2014. Ook de datum waarop het eerste koolmeesei gelegd werd (25 maart) was de vroegste in 41 jaar nestkastonderzoek! De gemiddelde eerste eidatum van de Pimpelmees, ook 4 april, was een evenaring van het vorige record uit 2014. Ook de andere soorten die hier overwinteren begonnen vroeg. De boomklever begon gemiddeld ook op 4 april en de zwarte mees zelfs op 31 maart maar dat waren nog maar twee legsels, dus dat is slechts een indicatie. De bonte vliegenvanger en de gekraagde roodstaart, die in Afrika overwinteren, begonnen gemiddeld op, respectievelijk 4 en 18 mei; voor de bonte vliegenvanger is dat gemiddeld maar voor de gekraagde roodstaart is dat behoorlijk laat. Van deze laatste soort werden in juni nog nieuwe legsels gevonden!

De legselgrootte van het eerste legsel van de koolmees was na een aantal slechte jaren met 8,73 eieren eindelijk weer normaal en meer dan 1 ei groter dan vorig jaar (dat was de kleinste legselgrootte in 24 jaar)! Dat gold ook voor de vervollegsels, die met een gemiddelde legselgrootte van 6,71 eieren gemiddeld waren maar stukken groter dan de 5,9 eieren van vorig jaar. Voor de pimpelmees was het eerste legsel dit jaar, met 10,21 eieren ook een normale legselgrootte (vervollegsels: 7,3 eieren, gemiddeld). Ook voor de bonte vliegenvanger (6,2 eieren), de boomklever (7,4 eieren) en de gekraagde roodstaart (6,2 eieren) waren de legselgroottes gemiddeld.

Voor de koolmees was het vervollegselspercentage met maar liefst 129 legsels (33,4%) en dat is hoog over de laatste 15 jaar. Voor de pimpelmees zijn dit 23 legsels (16,5%) en dat is ook hooggemiddeld over de laatste vijftien jaar.

Dit jaar werden in het werkgebied van Vogelwacht Uden de Afrikagangers vroeggemiddeld voor het eerst gemeld. Voor de eerste bonte vliegenvanger was dat uitzonderlijk vroeg, al op 30 maart; op die dag werden zelfs twee zingende mannetjes gezien! De eerste Gekraagde Roodstaart van de regio werd al op 1 april gezien in de Maashorst.

Al met al was het een gemiddeld jaar voor de koolmees en pimpelmees, met een gemiddelde bezettingsgraad en legselgrootte, een (zeer) laag broedsucces dat gecompenseerd werd door een hoog vervolpercentage.

Ook de bonte vliegenvanger, gekraagde roodstaart en spreeuw hadden een gemiddeld jaar. De boomklever, grote bonte specht en zwarte mees hadden een slecht jaar. De boomklever had vooral een slecht broedsucces, de grote bonte spechten hadden daarnaast nog een teruglopende bezettingsgraad. De zwarte mees is bijna verdwenen, had nog wel een goed broedsucces maar een kleine legselgrootte.

Soort	Bezettings- graad	Broed- succes	Legselgrootte	Vervolglegsel- percentage	Totaal beeld 2017
K	↔	↓↓	↔	↑↑	↔
P	↔	↓↓	↔	↑↑	↔
BVL	↔	↔	↔	nvt	↔
BKL	↔	↓↓	↔	nvt	↓
GR	↓	↔	↑	nvt	↔
ZM	↓↓	↑↑	↓↓	nvt	↓
GBS	↓	↓	↔	nvt	↓
S	↑	↑	↓	nvt	↔

↑↑: Hoog
↓↓: Laag

↑: Hooggemiddeld
↓: Laaggemiddeld

↔: Gemiddeld

Willie tijdens het kastenreparatierondje op de Hengstheuvel, 9 april 2017

1 Broedresultaten per gebied

1.1 Odiliapeel Oost (OO)

In het oostelijk gedeelte van de bossen van Odiliapeel hingen 67 kasten. Die waren, op zes na (9%), allemaal bezet. 29 kasten werden bezet door de koolmees (43%) en zeventien door de pimpelmees (25%), zeven door de boomklever (9%), vier door een bonte vliegenvanger (6%) en vier door grote bonte spechten (6%)

De broedresultaten in de bossen van Odiliapeel Oost zijn in de volgende tabellen samengevat:

Odiliapeel Oost	eieren	uitgekomen eieren		uitgevlogen jongen		Broedsucces
Soort	#	#	%	#	%	(uitgevlogen jongen / gelegd ei)
koolmees	299	263	89%	232	85%	79%
pimpelmees	205	172	84%	160	93%	78%
boomklever	54	45	84%	36	69%	68%
bonte vliegenvanger	33	31	94%	30	96%	91%
grote bonte specht	20	10	46%	8	65%	38%
Totaal	611	521	85%	466	85%	76%

Odiliapeel Oost	Aantal legfels	Gemiddelde legfelgrootte	datum 1e eileg eerste legfel			datum 1e eileg vervolglefel		
Soort			Vroegste	Gemiddeld	Laatste	Vroegste	Gemiddeld Id	Laatste
koolmees	34	8.8	26-mrt-17	03-apr-17	21-apr-17	28-apr-17	12-mei-17	21-mei-17
pimpelmees	19	10.8	29-mrt-17	03-apr-17	06-apr-17	18-mei-17	19-mei-17	20-mei-17
boomklever	7	7.7	28-mrt-17	02-apr-17	12-apr-17			
bonte vliegenvanger	5	6.6	29-apr-17	02-mei-17	04-mei-17			
grote bonte specht	4	5.0	08-apr-17	15-apr-17	21-apr-17			

NB in deze en alle volgende tabellen is de gemiddelde legfelgrootte berekend over alleen de eerste legfels.

koolmees: van de 34 legfels waren er negen vervolglefels (26,5%) met gemiddeld 7,1 eieren

Pimpelmees: van de 19 legfels waren er twee vervolglefels (10,5%) met 7,0 eieren

1.2 Odiliapeel West (OW)

In het westelijke gedeelte van de bossen van Odiliapeel hangen 56 nestkasten, waarvan er zes leeg bleven (11%). In 36 kasten (64%) broedde de koolmees, in elf de pimpelmees (20%) en in vier (7%) een boomklever en in twee een bonte vliegenvanger (4%).

De broedresultaten in de bossen van Odiliapeel West zijn in de volgende tabellen samengevat:

Odiliapeel west	eieren	uitgekomen eieren		uitgevlogen jongen		Broedsucces
Soort	#	#	%	#	%	(uitgevlogen jongen / gelegd ei)
koolmees	372	298	76%	246	74%	63%
pimpelmees	138	122	86%	120	90%	85%
boomklever	34	29	86%	26	91%	77%
bonte vliegenvanger	14	13	93%	13	100%	93%
Totaal	558	462	79%	405	79%	69%

Odiliapeel West	Aantal legfels	Gemiddelde legfelgrootte	datum 1e eileg eerste legfel			datum 1e eileg vervolglegfel		
Soort			Vroegste	Gemiddeld	Laatste	Vroegste	Gemiddeld	Laatste
koolmees	43	8.7	25-mrt-17	02-apr-17	09-apr-17	08-mei-17	18-mei-17	24-mei-17
pimpelmees	12	11.5	28-mrt-17	03-apr-17	17-apr-17	16-mei-17		
boomklever	4	8.5	29-mrt-17	30-mrt-17	31-mrt-17			
bonte vliegenvanger	2	7	25-apr-17	29-apr-17	04-mei-17			

koolmees: van de 43 legfels waren er twaalf vervolglegfels (35,3%) met gemiddeld 6,3 eieren.

pimpelmees: van de 12 legfels waren er één een vervolglegfel (12.5%) met 8 eieren.

1.3 Maashorst Slingepad (MS)

In het gebied van de Maashorst tussen het PNEM gebouw en het Slingepad hangen nu in het totaal 74 kasten, vier daarvan bleven er leeg (5%). In 42 kasten broedde de koolmees (57%), in vijftien (22%) de bonte vliegenvanger, in veertien de pimpelmees (19%), in twee (3%) de boomklever en in twee kasten de winterkoning (3%).

De broedresultaten van de verschillende soorten langs het Slingepad zijn in de volgende tabellen samengevat:

Maashorst Slingepad	eieren	uitgekomen eieren		uitgevlogen jongen		Broedsucces
Soort	#	#	%	#	%	(uitgevlogen jongen / gelegd ei)
koolmees	398	284	70%	256	79%	65%
pimpelmees	119	88	67%	86	78%	65%
bonte vliegenvanger	95	81	84%	74	85%	78%
boomklever	14	6	43%	6	50%	43%
winterkoning	12	5	42%	5	50%	42%
Totaal	638	464	71%	427	78%	66%

Maashorst Slingepad	Aantal legsels	Gemiddelde legselgrootte	datum 1e eileg eerste legsel			datum 1e eileg vervolglegsel		
Soort			Vroegste	Gemiddeld	Laatste	Vroegste	Gemiddeld	Laatste
koolmees	53	7.5	28-mrt-17	11-apr-17	28-apr-17	29-apr-17	18-mei-17	02-jun-17
pimpelmees	15	7.9	03-apr-17	09-apr-17	21-apr-17	02-jun-17		
bonte vliegenvanger	15	6.3	24-apr-17	03-mei-17	22-mei-17			
boomklever	2	7.0	09-apr-17	13-apr-17	17-apr-17			
winterkoning	2	6.0	09-apr-17	25-apr-17	11-mei-17			

koolmees: van de 53 nesten zijn er achttien een vervolglegsels (33,9%), met gemiddeld 6,1 eieren.

pimpelmees: van de 15 nesten was er één een vervolglegsels (6,6%), met 4 eieren.

1.4 Maashorst Drie Vennen (DV)

In het gebied van de Maashorst bij de Drie Vennen hingen dit jaar 66 nestkasten, zes daarvan bleven er leeg (9%). In 28 kasten broedde de bonte vliegenvanger (42%), in 22 kasten de koolmees (33%), in negen kasten de pimpelmees (14%), in vier de boomklever (5%) en in twee een zwarte mees (3%).

Drie Vennen	eieren	uitgekomen eieren		uitgevlogen jongen		Broedsucces
Soort	#	#	%	#	%	(uitgevlogen jongen / gelegd ei)
koolmees	186	116	56%	99	55%	48%
pimpelmees	116	79	69%	58	62%	50%
bonte vliegenvanger	173	146	81%	146	86%	81%
boomklever	19	4	13%	4	25%	13%
zwarte mees	12	12	100%	12	100%	100%
Totaal	506	357	67%	319	67%	61%

Drie Vennen	Aantal legsels	Gemiddelde legselgrootte	datum 1e eileg eerste legsel			datum 1e eileg vervolglegsel		
Soort			Vroegste	Gemiddeld	Laatste	Vroegste	Gemiddeld	Laatste
koolmees	27	6.9	31-mrt-17	05-apr-17	21-apr-17	11-mei-17	17-mei-17	22-mei-17
pimpelmees	12	9.7	26-mrt-17	03-apr-17	10-apr-17	21-mei-17	25-mei-17	30-mei-17
bonte vliegenvanger	28	6.2	21-apr-17	03-mei-17	19-mei-17			
boomklever	4	4.8	27-mrt-17	11-apr-17	05-mei-17			
zwarte Mees	2	6.0	30-mrt-17	31-mrt-17	02-apr-17			

koolmees: van de 27 nesten konden er elf als vervolglegsel worden aangemerkt (40,7%) met gemiddeld 6,8 eieren.

pimpelmees: van de twaalf legsels waren er drie (25%) vervolglegsels met 7,3 eieren gemiddeld.

1.5 Maashorst Hengstheuvel (HH)

In het gebied van de Hengstheuvel op de Maashorst hangen in het totaal 99 nestkasten, daarvan bleven er dit jaar 21 leeg (21%). In 36 kasten broedde de koolmees (36%), in 23 kasten de pimpelmees (23%), in tien kasten de bonte

vliegenvanger (10%), in vijf een boomklever (5%), in vier een gekraagde roodstaart (4%) en in drie een roodborst (3%).

De broedresultaten op de Hengstheuvel zijn in de volgende tabellen samengevat:
het blijkt het gebied met de meeste eieren!

Maashorst Hengstheuvel	eieren	uitgekomen eieren		uitgevlogen jongen		Broedsucces
Soort	#	#	%	#	%	(uitgevlogen jongen / gelegd ei)
koolmees	329	232	66%	213	78%	61%
pimpelmees	229	177	76%	153	77%	66%
bonte vliegenvanger	66	62	93%	38	59%	55%
boomklever	37	32	85%	28	77%	72%
gekraagde roodstaart	25	18	75%	18	75%	75%
roodborst	12	6	33%	6	33%	33%
Totaal	698	527	73%	456	74%	62%

Maashorst Hengstheuvel Soort	Aantal legsels	Gemiddelde legselgrootte	datum 1e eileg eerste legsel			datum 1e eileg vervolglegsel		
			Vroegste	Gemiddeld	Laatste	Vroegste	Gemiddeld	Laatste
koolmees	37	8.9	30-mrt-17	03-apr-17	09-apr-17	04-mei-17	17-mei-17	28-mei-17
pimpelmees	23	10.0	01-apr-17	04-apr-17	18-apr-17	15-mei-17	17-mei-17	20-mei-17
bonte vliegenvanger	10	6.6	28-apr-17	04-mei-17	21-mei-17			
boomklever	5	7.4	26-mrt-17	02-apr-17	05-apr-17			
gekraagde roodstaart	4	6.3	01-mei-17	16-mei-17	04-jun-17			
roodborst	3	4	09-apr-17	09-apr-17	11-apr-17			

koolmees: van de 37 nesten konden er dertien als vervolglegsel worden aangemerkt (35,1%) met gemiddeld 7,5 eieren.

pimpelmees: van de 23 nesten konden er drie als vervolglegsel worden aangemerkt (13,0%) met gemiddeld 7,0 eieren.

1.6 Maashorst Schaijk (Sch)

In het Schaijkse deel van de Maashorst, net ten oosten van de Hofmans plassen hingen dit jaar in het totaal 62 kasten. Hiervan bleven er dit jaar drie leeg (4,8%). In 36 kasten broedde de koolmees (58%), in twaalf kasten de pimpelmees (19%), in vijf de bonte vliegenvanger (8%), in één de boomklever (2%) en in één de roodborst (2%).

De broedresultaten op de Maashorst in Schaijk zijn in de volgende tabellen samengevat:

Maashorst Schaijk	eieren	uitgekomen eieren		uitgevlogen jongen		Broedsucces
Soort	#	#	%	#	%	(uitgevlogen jongen / gelegd ei)
koolmees	335	235	70%	172	73%	51%
pimpelmees	133	107	80%	79	74%	59%
bonte vliegenvanger	33	31	94%	30	97%	91%
boomklever	10	3	30%	3	100%	30%
roodborst	5	5	100%	5	100%	100%
Totaal	516	381	74%	289	76%	56%

Maashorst Schaijk Soort	Aantal legsels	Gemiddelde legselgrootte	datum 1e eileg eerste legsel			datum 1e eileg vervolglegsel		
			Vroegste	Gemiddeld	Laatste	Vroegste	Gemiddeld	Laatste
koolmees	43	7.8	25-mrt-17	06-apr-17	07-apr-17	31-mrt-17	17-mei-17	29-mrt-17
pimpelmees	13	10.2	31-mrt-17	04-apr-17	06-apr-17	09-mei-17	15-mei-17	20-mei-17
bonte vliegenvanger	5	6.2	25-apr-17	04-mei-17	15-mei-17			
roodborst	1	3		12-mei-17				
boomklever	1	5		28-mrt-17				

koolmees: van de 43 nesten konden er elf als vervolglegsel worden aangemerkt (25,9%) met gemiddeld 7,3 eieren.

Pimpelmees: van de 13 nesten konden er drie als vervolglegsel worden aangemerkt (23,7%) met gemiddeld 8 eieren.

1.7 Doelenweg - Golfbaan (DoGo)

Op de Hengstheuvel tussen de Doelenweg en het golfterrein hingen dit jaar in het totaal 55 kasten. 22 bleven er leeg (40%). In twaalf kasten broedde de koolmees (22%), in zeven kasten de pimpelmees (13%) en in veertien de bonte vliegenvanger (26%).

De broedresultaten van de verschillende soorten op de Maashorst Doelenweg-Golfbaan zijn in de volgende tabellen samengevat:

Doelenweg - Golfbaan	eieren	uitgekomen eieren		uitgevlogen jongen		Broedsucces
Soort	#	#	%	#	%	(uitgevlogen jongen / gelegd ei)
koolmees	69	42	56%	42	56%	56%
pimpelmees	56	29	50%	29	50%	50%
bonte vliegenvanger	74	60	75%	57	69%	69%
Totaal	199	131	63%	128	60%	60%

Doelenweg - Golfbaan Soort	Aantal legsels	Gemiddelde legselgrootte	datum 1e eileg eerste legsel			datum 1e eileg vervolglegsel		
			Vroegste	Gemiddeld	Laatste	Vroegste	Gemiddeld	Laatste
koolmees	9	7.7	29-mrt-17	03-apr-17	12-apr-17	29-apr-17	02-mei-17	06-mei-17
pimpelmees	8	7.0	01-apr-17	06-apr-17	17-apr-17	01-mei-17	09-mei-17	22-mei-17
bonte vliegenvanger	13	5.7	23-apr-17	07-mei-17	27-mei-17			

koolmees: van de 9 nesten konden er twee als vervolglegsel worden aangemerkt (22,2%) met gemiddeld 7,0 eieren.

pimpelmees: van de 8 nesten konden er drie als vervolglegsel worden aangemerkt (37,5%) met gemiddeld 6,0 eieren.

1.8 Goorsche bossen (GB)

In de Goorsche bossen (tussen Mariaheide en Erp) hangen dit jaar in het totaal 50 kasten, Arnold werd dit jaar voor het eerst geholpen door Wim van Haandel. Hiervan bleven er dit jaar twaalf (24%) leeg. In 24 kasten broedde de koolmees (48%), in zeven kasten de pimpelmees (14%), in twee de boomklever (4%), in drie de spreeuw (6%), in één een bonte vliegenvanger (2%) en in één de boomkruiper (2%).

Goorsche bossen	eieren	uitgekomen eieren		uitgevlogen jongen		Broedsucces
Soort	#	#	%	#	%	(uitgevlogen jongen / gelegd ei)
koolmees	272	203	74%	184	78%	69%
pimpelmees	85	71	85%	57	82%	68%
boomklever	16	14	89%	14	100%	89%
bonte vliegenvanger	2	0	0%	0	0%	0%
spreeuw	13	10	80%	10	100%	80%
boomkruiper	6	5	83%	5	100%	83%
Totaal	394	303	76%	270	80%	69%

Goorsche bossen	Aantal legfels	Gemiddelde legfelgrootte	datum 1e eileg eerste legfel			datum 1e eileg vervolglegfel		
			Vroegste	Gemiddeld	Laatste	Vroegste	Gemiddeld	Laatste
koolmees	32	8.5	30-mrt-17	07-apr-17	19-apr-17	03-mei-17	16-mei-17	27-mei-17
pimpelmees	8	10.6	03-apr-17	06-apr-17	10-apr-17	02-mei-17	13-mei-17	24-mei-17
boomklever	2	8.0	03-apr-17	08-apr-17	13-apr-17			
bonte vliegenvanger	1	2.0	11-mei-17					
spreeuw	3	4.3	11-apr-17	24-apr-17	18-mei-17			
boomkruiper	1	6.0	09-mei-17					

koolmees: van de 32 legfels kunnen er 12 (38%) aangemerkt worden als vervolglegfel met gemiddeld 6,5 eieren.

pimpelmees: van de acht legfels kunnen er twee (25%) aangemerkt worden als vervolglegfel, met gemiddeld 8,5 eieren.

1.9 Achter de Berg (AdB)

Op de locatie "Achter de Berg" bij Bedaf hingen dit jaar 67 kasten. Hiervan bleven er 11 leeg (16%). In 35 kasten broedde de koolmees (52%), in twaalf kasten de pimpelmees (18%), in drie een bonte vliegenvanger (4%), in één de boomklever (1%), in één een gekraagde roodstaart (1%), in één een boomkruiper (1%) en in twee een winterkoning (2%).

nieuwe labels voor de nestkasten

Achter de Berg	eieren	uitgekomen eieren		uitgevlogen jongen		Broedsucces
Soort	#	#	%	#	%	(uitgevlogen jongen / gelegd ei)
koolmees	341	275	81%	220	72%	66%
pimpelmees	122	90	73%	78	80%	65%
boomklever	8	8	100%	8	100%	100%
bonte vliegenvanger	20	20	100%	17	83%	83%
gekraagde roodstaart	6	3	50%	2	67%	33%
boomkruiper	6	5	83%	2	40%	33%
winterkoning	12	6	50%	6	50%	50%
Totaal	515	407	79%	333	74%	66%

Achter de Berg	Aantal legfels	Gemiddelde legfelgrootte	datum 1e eileg eerste legfel			datum 1e eileg vervolglegfel		
Soort			Vroegste	Gemiddeld	Laatste	Vroegste	Gemiddeld	Laatste
koolmees	44	7.8	27-mrt-17	06-apr-17	26-apr-17	30-apr-17	14-mei-17	31-mei-17
pimpelmees	13	9.4	30-mrt-17	03-apr-17	09-apr-17	03-mei-17	13-mei-17	18-mei-17
boomklever	1	8.0		05-apr-17				
bonte vliegenvanger	3	6.7	30-apr-17	03-mei-17	08-mei-17			
gekraagde roodstaart	1	6.0		23-mei-17				
boomkruiper	1	6.0		10-apr-17				
winterkoning	2	6.0	01-Apr-17	13-apr-17				

koolmees: van de 44 nesten konden er zeventien als vervolglegfel worden aangemerkt (38,6%) met gemiddeld 6,6 eieren.

pimpelmees: van de 13 nesten kan er één als vervolglegfel worden aangemerkt (7,7%) met gemiddeld 7,7 eieren.

1.10 Velp

Bij haar huis in Velp en in het bos vlakbij heeft Els dit jaar in het totaal 63 kasten hangen. Hiervan bleven er veertien leeg (22%). In 23 kasten broedde de koolmees (37%), in acht kasten de pimpelmees (13%), in vier de roodborst (6%), in drie een bonte vliegenvanger (5%), in één een boomklever (2%) en in één een winterkoning (2%). Daarnaast vond ze nog een vrij nest van een merel.

De broedresultaten van de verschillende soorten in Velp zijn in de volgende tabellen samengevat:

Velp	eieren	uitgekomen eieren		uitgevlogen jongen		Broedsucces
Soort	#		%	#	%	(uitgevlogen jongen / gelegd ei)
koolmees	291	216	72%	204	73%	69%
pimpelmees	88	40	47%	40	56%	47%
bonte vliegenvanger	25	24	96%	24	100%	96%
boomklever	7	7	100%	7	100%	100%
roodborst	27	25	92%	23	87%	84%
winterkoning	4	4	100%	4	100%	100%
merel	6	6	100%	4	67%	67%
Totaal	448	322	73%	306	74%	70%

Velp	Aantal legsels	Gemiddelde legselgrootte	datum 1e eileg eerste legsel			datum 1e eileg vervolglegsel		
Soort			Vroegste	Gemiddeld	Laatste	Vroegste	Gemiddeld	Laatste
koolmees	35	8.3	28-mrt-17	04-apr-17	19-apr-17	01-mei-17	15-mei-17	25-mei-17
pimpelmees	9	9.8	26-mrt-17	04-apr-17	14-apr-17	10-mei-17		
bonte vliegenvanger	4	6.3	04-mei-17	05-mei-17	07-mei-17			
boomklever	1	7	29-mrt-17					
roodborst	5	5.4	26-mrt-17	26-apr-17	27-mei-17	01-jul-17		
Winterkoning	1	4	?					
Merel	1	6	?					

koolmees: vijftien van de 35 legsels kunnen als vervolglegsel worden aangemerkt (42,9%) met gemiddeld 7,1 eieren.

pimpelmees: één van de 9 legsels kunnen als vervolglegsel worden aangemerkt (11%) met 10 eieren.

1.11 Franse Baan (FB)

In een nieuw gebied aan de Franse Baan bij de natuurbegraafplaats bij Schaijk hebben Paul Paar en Sjef Bardoel in totaal 34 nestkasten opgehangen, 23 van zichzelf en 11 van de jeugdvogelwacht. Hiervan bleven er vier leeg (12%). In 22 kasten broedde de koolmees (65%), in vier kasten de pimpelmees (12%), in twee de Spreeuw (6%), in één een roodborst (3%) en in één een bonte vliegenvanger (3%).

FB	eieren	uitgekomen eieren		uitgevlogen jongen		Broedsucces
Soort	#		%	#	%	(uitgevlogen jongen / gelegd ei)
koolmees	158	121	100%	100	100%	84%
pimpelmees	31	26	73%	26	100%	73%
bonte vliegenvanger	7	7	100%	7	100%	100%
spreeuw	9	6	70%	6	100%	70%
roodborst	6	0	0%	0	0%	0%
Totaal	211	160	91%	139	100%	80%

FB	Aantal legsels	Gemiddelde legselgrootte	datum 1e eileg eerste legsel			datum 1e eileg vervolglegsel		
Soort			Vroegste	Gemiddeld	Laatste	Vroegste	Gemiddeld	Laatste
koolmees	22	7.2	03-apr-17	07-apr-17	26-apr-17	07-mei-17	19-mei-17	01-jun-17
pimpelmees	4	7.8	01-apr-17	07-apr-17	18-apr-17	21-mei-17		
bonte vliegenvanger	1	7.0		04-mei-17				
Spreeuw	2	4.5	31-mrt-17	04-apr-17	08-apr-17			
roodborst	1	6.0		24-apr-17				

koolmees: zes van de 22 legsels kunnen als vervolglegsel worden aangemerkt (27,3%) met gemiddeld 3,0 eieren.

pimpelmees: één van de vier legsels kan als vervolglegsel worden aangemerkt (25%) met 7 eieren.

1.12 Thuiswerkers (TW)

Ria de Vent

Bij de woning van Ria de Vent op het Mun bij Schaijk hangen 30 nestkasten, waarvan waren er twintig onbezet (67%), zeven met een koolmees (23%) en drie een pimpelmees (10%).

De broedresultaten van de verschillende kasten op het Mun bij Schaijk zijn in de volgende tabellen samengevat:

Ria	eieren	uitgekomen eieren		uitgevlogen jongen		Broedsucces
Soort	#		%	#	%	(uitgevlogen jongen / gelegd ei)
koolmees	59	44	79%	44	86%	79%
pimpelmees	31	18	67%	18	67%	67%
Totaal	90	62	75%	62	80%	75%

Ria Soort	Aantal legsels	Gemiddelde legselgrootte	datum 1e eileg eerste legsel			datum 1e eileg vervolglegsel		
			Vroegste	Gemiddeld	Laatste	Vroegste	Gemiddeld	Laatste
koolmees	7	7	8.4	31-mrt-17	04-apr-17			
pimpelmees	3	3	10.3	30-mrt-17	03-apr-17			

2 Resultaten per soort

2.1 Koolmees

In het totaal waren er 386 legsels van de koolmees waarvan 129 vervolglegsels (33,4%). Net als de vorige jaren is elk legsel dat één maand na de allereerste eileg van die soort gelegd is als vervolglegsel aangerekend. Het hoeft dus niet noodzakelijkerwijs in dezelfde kast als het eerste legsel gelegd te zijn. Dit jaar was de allereerste eileg van de koolmees op 25 maart 2017, alle nesten met een eerste eileg vanaf 25 april zijn dus als vervolglegsel aangerekend. Let op! dit is dus over alle legsels, dat kan dus anders zijn dan voor de afzonderlijke gebieden zoals hierboven beschreven.

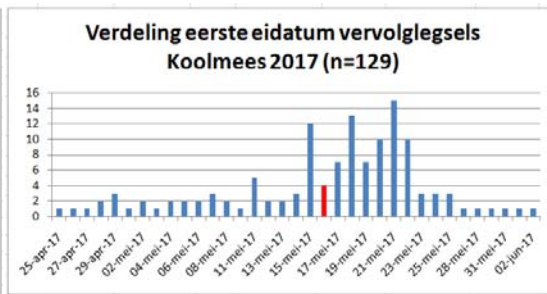
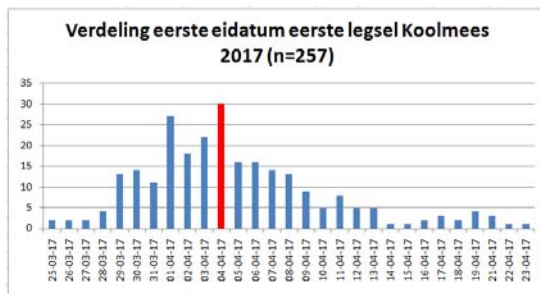
Het broedsucces van de koolmees is te zien in tabel 1. In het totaal (eerste- en vervolglegsels) werden er 3109 eieren gelegd en kwamen er 2329 jongen uit (74,9%). Uiteindelijk vlogen er 2012 jongen uit (86,4%) wat een totaal broedsucces (uitgevlogen jongen / gelegd ei) van 64,7% oplevert. Dit broedsucces was, opvallend! lager voor de eerste legsels (1434 / 2243 = 63,9%) dan voor de vervolglegsels (578 / 866 = 66,7%).

Tabel 1: Overzicht gegevens koolmees

Totalen koolmees	OO	OW	GB	AdB	HH	DoGo	MS	DV	SCK	Velp	FB	Ria	Totaal
Totaal # nestkasten	67	54	50	67	99	55	74	66	62	63	34	30	721
# nestkasten bezet	29	36	24	35	36	12	42	22	36	23	22	7	324
% nestkasten bezet	43%	67%	48%	52%	36%	22%	57%	33%	58%	37%	65%	23%	45%
# legsels	34	43	32	44	37	9	53	27	43	35	22	7	386
# eieren gelegd	299	372	272	341	329	69	398	186	335	291	158	59	3109
# eieren uitgekomen	263	298	203	275	232	42	284	116	235	216	121	44	2329
% eieren uitgekomen	88%	80%	75%	81%	71%	61%	71%	62%	70%	74%	77%	75%	75%
# jongen uitgevlogen	232	246	184	220	213	42	256	99	172	204	100	44	2012
% jongen uitgevlogen	88%	83%	91%	80%	92%	100%	90%	85%	73%	94%	83%	100%	86%
% broedsucces (uitgevlogen jongen / gelegd ei)	78%	66%	68%	65%	65%	61%	64%	53%	51%	70%	63%	75%	65%
# vervolg broedsel	9	12	12	17	13	2	18	11	11	15	6	0	126
% vervolgbroedsel	26%	28%	38%	39%	35%	22%	34%	41%	26%	43%	27%	0%	33%

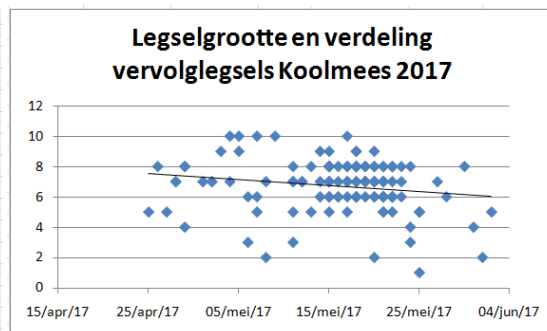
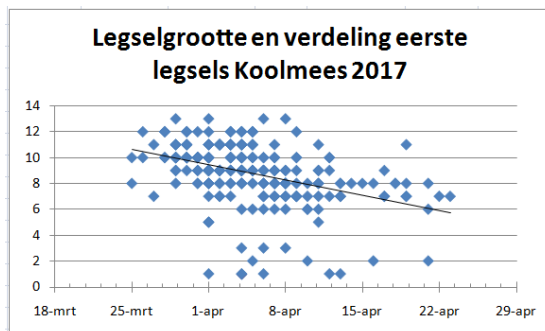
Let op! In de tabellen is het aantal eieren en jongen over het eerste en (eventuele) vervolglegsel opgeteld.

De gemiddelde legselgrootte van alle eerste legsels samen is 8,7 eieren (2243/257) en was niet constant over de groepen: 9,7 (GB); 9,6 (HH, OW); 9,4 (OO); 9,2 (Velp); 8,6 (MS); 8,4 (AdB, Ria); 8,0 (FB, Sch); 7,8 (DoGo) en 6,9 (DV). De gemiddelde legselgrootte van alle vervolglegsels samen is 6,7 eieren (866/ 129) en was niet constant over de groepen: 7,5 (HH); 7,3 (Sch); 7,1 (Velp en OO); 7,0 (DoGo); 6,8 (DV); 6,6 (AdB); 6,5 (GB); 6,3 (OW); 6,1 (MS) en 5,0 (FB); bij Ria waren geen vervolglegsels.

De gemiddelde datum waarop het eerste ei van de eerste legsel werd gelegd is redelijk constant over de gebieden: 2 april (OW); 3 april (HH, AdB, OO, DoGo); 4 april (Ria, Velp); 5 april (DV); 6 april (SCK); 7 april (FB, GB) en 8 april (MS). Dit levert in het totaal een gemiddelde eerste eileg van 04 april met op 25 maart de allervroegste van het seizoen en op 23 april de laatste eerste eilegdatum van de eerste legsel.

De gemiddelde datum waarop het eerste ei van de 129 vervolglegels is 16 mei met op 25 april het eerste vervolglegsel-ei en op 2 juni 2017 de laatste eerste eileg datum van het vervolglegels.

2.2 Pimpelmees

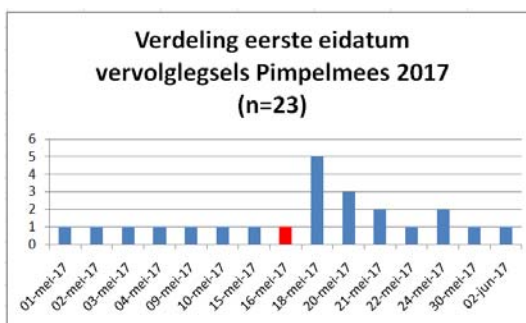
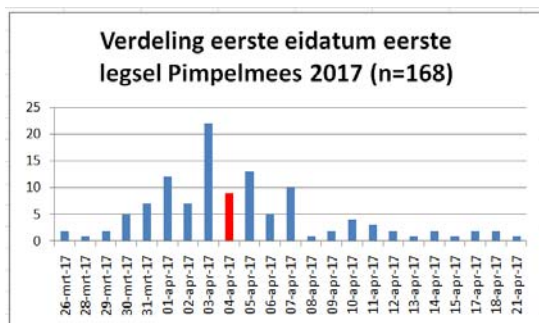
In het totaal waren er 139 legsel van de pimpelmees waarvan 23 vervolglegels (16,5%). Net als vorig jaar is elk legsel dat één maand na de allereerste eileg van die soort gelegd is als vervolglegsel aangerekend. Het hoeft dus niet noodzakelijkerwijs in dezelfde kast als het eerste legsel gelegd te zijn. Dit jaar was de allereerste eileg van de pimpelmees op 26 maart 2017, alle nesten met een eerste eileg vanaf 26 april zijn dus als vervolglegsel aangerekend.

Het broedsucces van de pimpelmees is te zien in tabel 2. In het totaal werden er 1353 eieren gelegd en kwamen er 1019 jongen uit (75,3%). Uiteindelijk vlogen er 904 jongen uit (88,7%) wat een totaal broedsucces (uitgevlogen jongen / gelegd ei) van 66,8% oplevert. Het broedsucces voor de eerste legsel was $(836 / 1185 =) 69,9\%$ was hoger dan voor de vervolglegels $(68 / 168 =) 40,5\%$.

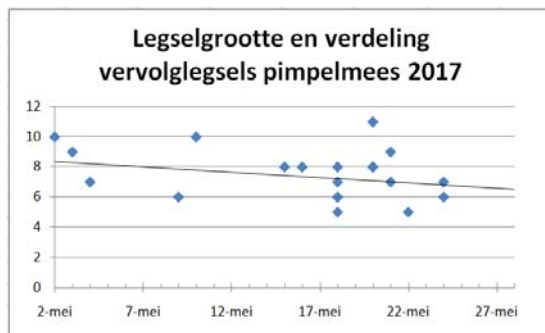
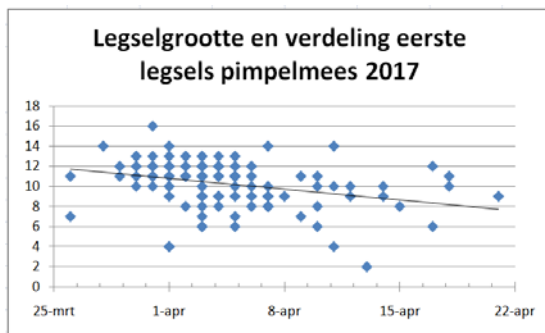
Tabel 2: Overzicht gegevens pimpelmees

Totalen pimpelmees	OO	OW	GB	AdB	HH	DoGo	MS	DV	SCK	Velp	FB	Ria	Totaal
Totaal # nestkasten	67	54	50	67	99	55	74	66	62	63	34	30	721
# nestkasten bezet	17	11	7	12	23	7	14	9	12	8	4	3	127
% nestkasten bezet	25%	20%	14%	18%	23%	13%	19%	14%	19%	13%	12%	10%	17.6%
# legfels	19	12	8	13	23	8	15	12	13	9	4	3	139
# eieren gelegd	205	138	85	122	229	56	119	116	133	88	31	31	1353
# eieren uitgekomen	172	122	71	90	177	29	88	79	107	40	26	18	1019
% eieren uitgekomen	84%	88%	84%	74%	77%	52%	74%	68%	80%	45%	84%	0%	75.3%
# jongen uitgevlogen	160	120	57	78	153	29	86	58	79	40	26	18	904
% jongen uitgevlogen	93%	98%	80%	87%	86%	100%	98%	73%	74%	100%	100%	0%	88.7%
% broedsucces (uitgevlogen jongen / gelegd ei)	78%	87%	67%	64%	67%	52%	72%	50%	59%	45%	84%	58%	66.8%
# vervolg broedsel	3	1	2	1	3	3	2	3	3	1	1	0	23
% vervolgbroedsel	16%	8%	25%	8%	13%	38%	13%	25%	23%	11%	25%	0%	16.5%

De gemiddelde legselgrootte van de eerste legfels is 10,2 eieren (1185/116) en was ook hier niet constant over de groepen: 11,8 (OW); 11,3 (GB); 11,2 (OO); 10,9 (Sch); 10,4 (DV, HH); 10,3 (Ria); 9,9 (AdB); 9,8 (Velp); 8,2 (MS); 8,0 (FB) en 7,6 (DoGo). De gemiddelde legselgrootte van de vervolglegfels is 7,3 eieren (168/23) en was ook hier niet constant over de groepen: 10 (Velp); 8,5 (GB); 8 (OW, Sch); 7,7 (AdB); 7,3 (DV); 7,0 (OO, HH, FB); 6,0 (DoGo) en 4 (MS).

De gemiddelde datum waarop het eerste pimpelmeesei van de eerste legfels werd gelegd is niet constant: 3 april (OW, AdB, DV, OO, Ria); 4 april (Sch, HH, Velp); 6 april (GB, DoGo); 7 april (FB) en 9 april (MS). Dit levert in het totaal een gemiddelde eerste eileg van 4 april op, met op 26 maart de allervroegste van het seizoen en op 21 april de laatste eerste eileg.

De gemiddelde datum waarop het eerste pimpelmees ei van de vervolglegels werd gelegd was gemiddeld op 16 mei, met op 1 mei de aller-vroegste van het seizoen en op 2 juni de laatste eerste eileg.

Bonte vliegenvanger

Dit jaar heeft de bonte vliegenvanger in elf gebieden gebroed. Het aantal legsel was 87, ten opzichte van 84, 82, 74 en 61 in de voorgaande jaren. Onder deze 87 legsel was geen enkele vervolglegel.

Het broedsucces van de bonte vliegenvanger is te zien in tabel 3.

Tabel 3: Overzicht gegevens bonte vliegenvanger

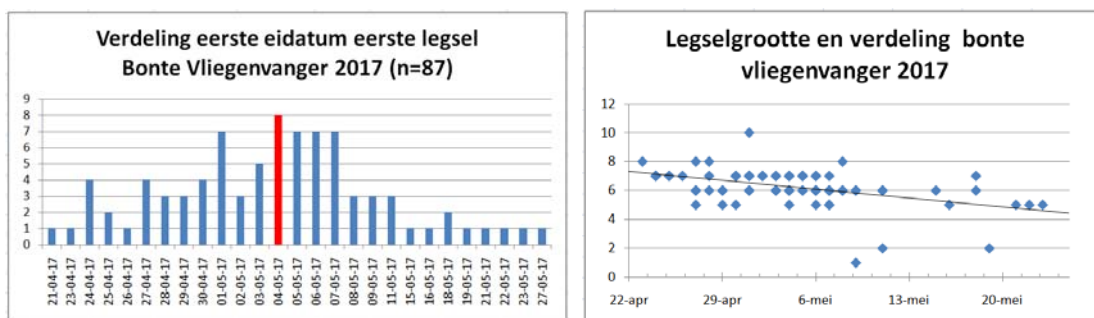
Totale bonte vliegenvanger	OO	OW	GB	AdB	HH	DoGo	MS	DV	SCK	Velp	FB	Totaal
Totaal # nestkasten	67	54	50	67	99	55	74	66	62	63	34	721*
# nestkasten bezet	5	2	1	3	10	14	15	28	5	3	1	87
% nestkasten bezet	7%	4%	2%	4%	10%	25%	20%	42%	8%	5%	3%	12%
# legsel	5	2	1	3	10	13	15	28	5	4	1	87
# eieren gelegd	33	14	2	20	66	74	95	173	33	25	7	542
# eieren uitgekomen	31	13	0	20	62	60	81	146	31	24	7	475
% eieren uitgekomen	94%	93%	0%	100%	94%	81%	85%	84%	94%	96%	100%	87.6%
# jongen uitgevlogen	30	13	0	17	38	57	74	146	30	24	7	436
% jongen uitgevlogen	97%	100%	0%	85%	61%	95%	91%	100%	97%	100%	100%	91.8%
% broedsucces (uitgevlogen jongen / gelegd ei)	91%	93%	0%	85%	58%	77%	78%	84%	91%	96%	100%	80.4%

* Totaal aantal nestkasten is inclusief de nestkasten uit de gebieden zonder bonte vliegenvangers.

In het totaal werden er 542 eieren gelegd en kwamen er 475 jongen uit (87,6%). Uiteindelijk vlogen er ook 436 jongen uit (91,8%) wat een totaal broedsucces (% uitgevlogen jongen / gelegd ei) van 80,4% oplevert.

De gemiddelde legselgrootte is 6,2 (542/87) eieren voor de eerste legsels was redelijk constant over de groepen: 7,0 (OW, FB); 6,7 (AdB); 6,6 (HH, Sch, OO); 6,5 (DoGo); 6,3 (MS, Velp); 6,2 (DV) en 2 (GB).

De gemiddelde datum waarop het eerste ei werd gelegd van de eerste legsels was redelijk constant over de gebieden: 29 april (OW); 2 mei (OO); 3 mei (MS, AdB, DV); 4 mei (Sck, HH, FB); 5 mei (Velp); 7 Mei (DoGo) en 11 mei (GB) wat in het totaal een gemiddelde eerste eileg van 4 mei oplevert, met op 21 april de allervroegste van het seizoen en op 27 mei de laatste eerste eileg.

2.3 Boomklever

De boomklever heeft dit jaar in negen gebieden gebroed, een meer dan vorig jaar. In het totaal waren er 27 legsels van de boomklever waaronder één vervolglegsel (4%).

Het broedsucces van de boomklever is te zien in tabel 4. In het totaal werden er 199 eieren gelegd en kwamen er 148 jongen uit (74,4%). Uiteindelijk vlogen er 132 jongen uit (89,2%) wat een totaal broedsucces (uitgevlogen jongen / gelegd ei) van 66,3% oplevert.

De gemiddelde legselgrootte is 7,4 eieren voor de eerste legsels maar was niet constant over alle gebieden: 10 (SCH); 8,5 (OW); 8,0 (AdB, GB); 7,7 (OO); 7,4 (HH); 7,0 (MS, Velp) en 4,8 (DV).

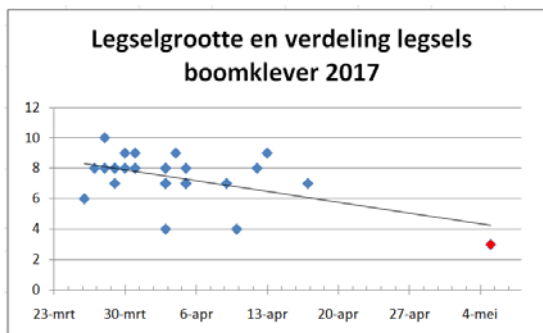
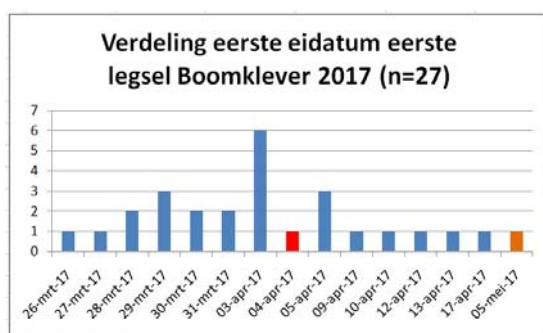
Tabel 4: Overzicht gegevens boomklever

Totalen boomklever	OO	OW	GB	AdB	HH	MS	DV	SCH	Velp	Totaal
Totaal # nestkasten	67	54	50	67	99	74	66	62	63	721*
# nestkasten bezet	7	4	2	1	5	2	4	1	1	27
% nestkasten bezet	10%	7%	4%	1%	5%	3%	6%	2%	2%	3.7%
# legsels	7	4	2	1	5	2	4	1	1	27
# eieren gelegd	54	34	16	8	37	14	19	10	7	199
# eieren uitgekomen	45	29	14	8	32	6	4	3	7	148
% eieren uitgekomen	83%	85%	88%	100%	86%	43%	21%	30%	100%	74.4%
# jongen uitgevlogen	36	26	14	8	28	6	4	3	7	132
% jongen uitgevlogen	80%	90%	100%	100%	88%	100%	100%	100%	100%	89.2%

Totalen boomklever	OO	OW	GB	AdB	HH	MS	DV	SCH	Velp	Totaal
% broedsucces (uitgevlogen jongen / gelegd ei)	67%	76%	88%	100%	76%	43%	21%	30%	100%	66.3%
# vervolg broedsel	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
% vervolgbroedsel							25			3,7%

* Totaal aantal nestkasten is inclusief de nestkasten uit de gebieden zonder boomklevers.

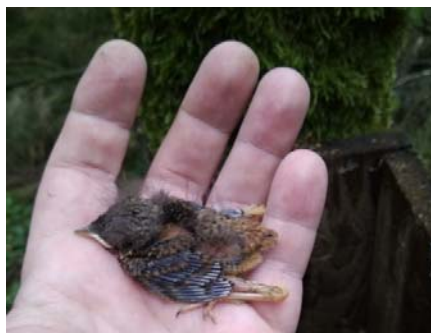
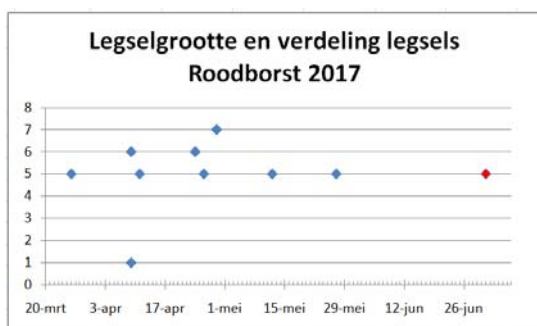
De gemiddelde datum waarop het eerste ei werd gelegd is 12 april, met op 26 maart het allereerste ei en op 5 mei het laatste eerste ei. Dit was niet constant over alle gebieden: 28 maart (SCH); 29 maart (Velp); 30 maart (OW); 2 april (HH, OO); 3 april (DV); 5 april (AdB); 8 april (GB) en 13 april (MS). Het eerste ei van het vervolglegsel werd op 5 mei gelegd.

2.4 Roodborst

Het was dit jaar opmerkelijk dat er zoveel roodborstlegsels gevonden zijn: tein legsels in vier gebieden, hieronder de kengetallen.

Gebied	# eieren	uitgekomen		uitgevlogen		broedsucces	eerste eidatum
		#	%	#	%		
SCH	5	5	100%	5	100%	100%	12-mei-17
HH	1	0	0%	0	0%	0%	9-apr-17
HH	5	0	0%	0	0%	0%	11-apr-17
HH	6	6	100%	6	100%	100%	9-apr-17
FB	6	0	0%	0	0%	0%	24-apr-17
Velp	5	3	60%	1	33%	20%	26-mrt-17
Velp	5	5	100%	5	100%	100%	26-apr-17
Velp	7	7	100%	7	100%	100%	29-apr-17
Velp	5	5	100%	5	100%	100%	27-mei-17
Velp	5	5	100%	5	100%	100%	1-jul-17
Total	50	36	72%	34	94%	68%	29-apr-17

2.5 Gekraagde roodstaart

Deze soort broedde dit jaar in slechts twee gebieden, vijf minder dan vorig jaar. In het totaal waren er vijf legfels van de Gekraagde roodstaart.

Gebied	# eieren	uitgekomen		uitgevlogen		broedsucces	eerste eidatum
		#	%	#	%		
HH	6	6	100%	6	100%	100%	01-me-17
HH	7	0	0%	0	0%	0%	14-me-17
HH	7	7	100%	7	100%	100%	17-me-17
HH	5	5	100%	5	100%	100%	04-jun-17
AdB	6	3	50%	2	67%	33%	23-me-17
Total	31	21	68%	20	95%	65%	18-me-17

2.6 Spreeuw

2015 en 2016 waren het jaar van de spreeuw, deze soort broedde dit jaar in twee gebieden en vijf nestkasten.

Gebied	# eieren	uitgekomen		uitgevlogen		broedsucces	eerste eidatum
		#	%	#	%		
GB	4	4	100%	4	100%	100%	11-apr-17
GB	5	2	40%	2	100%	40%	18-me-17
GB	4	4	100%	4	100%	100%	13-apr-17
FB	4	4	100%	4	100%	100%	31-mrt-17
FB	5	2	40%	2	100%	40%	8-apr-17
Total	22	16	73%	16	100%	73%	16-apr-17

2.7 Winterkoning

De winterkoning werd in vijf kasten in drie gebieden aangetroffen, jammergenoeg zijn de nesten moeilijk te controleren, hieronder toch wat gegevens

Gebied	# eieren	uitgekomen		uitgevlogen		broedsucces	eerste eidatum
		#	%	#	%		
MS	6	5	83%	5	100%	83%	11-mei-17
MS	6	0	0%	0	0%	0%	09-apr-17
AdB	6	0	0%	0	0%	0%	01-apr-17
AdB	6	6	100%	6	100%	100%	26-apr-17
Velp	4	4	100%	4	100%	100%	
Total	28	15	54%	15	100%	54%	19-apr-17

2.8 Grote bonte specht

Ook een slecht jaar voor de grote bonte spechten: maar vier legfels in één gebied OO. Hieronder de getallen:

Gebied	# eieren	uitgekomen		uitgevlogen		broedsucces	eerste eidatum
		#	%	#	%		
OO	6	4	67%	4	100%	67%	08-apr-17
OO	6	5	83%	3	60%	50%	15-apr-17
OO	5	0	0%	0	0%	0%	16-apr-17
OO	3	1	33%	1	100%	33%	21-apr-17
Total	20	10	50%	8	80%	40%	15-apr-17

2.9 Zwarte mees

De zwarte mees kwam dit jaar nog maar in één gebied tot broeden, twee minder dan vorig jaar, hieronder de kengetallen.

Gebied	# eieren	uitgekomen		uitgevlogen		broedsucces	eerste eidatum
		#	%	#	%		
DV	6	6	100%	6	100%	100%	30-mrt-17
DV	6	6	100%	6	100%	100%	02-apr-17
Total	12	12	100%	12	100%	100%	31-mrt-17

2.10 Boomkruiper

De boomkruiper broedde slechts in één nestkast in de Goorse Bossen

Gebied	# eieren	uitgekomen		uitgevlogen		broedsucces	eerste eidatum
		#	%	#	%		
GB	6	5	83%	5	100%	83%	09-mei-17

3 Vergelijking met voorgaande jaren

Zoals eerder aangegeven zijn er, helaas, heel veel oude gegevens verloren gegaan, mede doordat er een aantal jaar geen werkgroepcoördinator is geweest. Met het beschikbaar komen van het archief van "het Bruujssel" op het Internet zijn er wat meer oude gegevens beschikbaar gekomen over de jaren 1983 tot 1999 maar in sommige jaren is het totaal aantal nesten laag. Pas vanaf 2003 zijn gedetailleerde gegevens bewaard gebleven. Bij de onderstaande vergelijking moet men er dus wel steeds rekening mee houden dat de vergelijkingen met 1983-1999 gebaseerd zijn op kleine aantallen (met dus grote spreiding op de getallen) en dat die soms slechts uit één gebied (Odiliapeelse bossen) komen dat misschien niet altijd met bijvoorbeeld de deelgebieden in de regio Uden te vergelijken is. Daarom is een goede vergelijking met andere deelgebieden soms niet altijd goed mogelijk.

3.1 Algemene indruk broedseizoen

In tabel 7 staan per soort de belangrijkste gegevens van 2017.

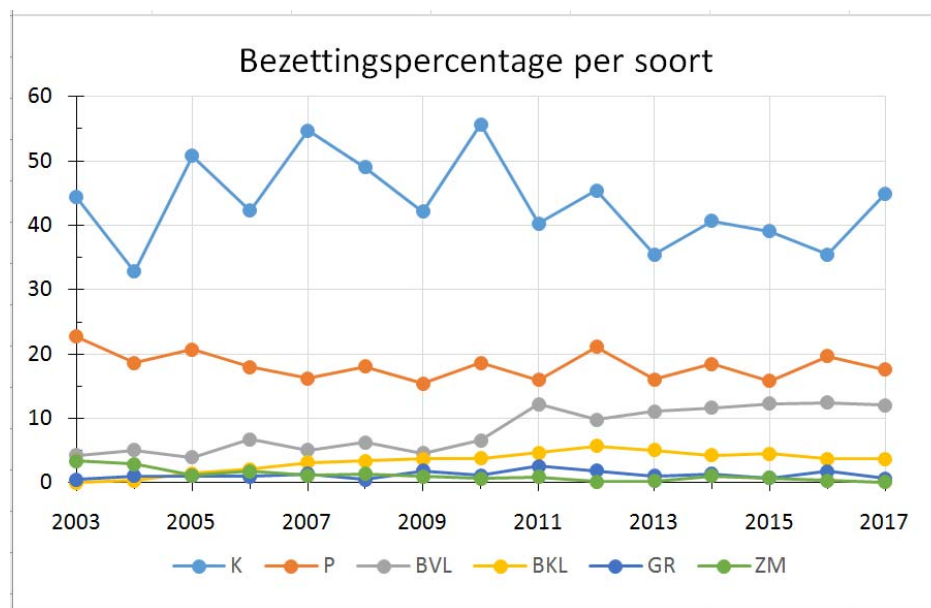
Tabel 7: Kengetallen per soort broedseizoen 2017

Totalen	K	P	BVL	BKL	R	GR	S	W	GBS	ZM	BKR	Totaal
# nestkasten	721											
# nestkasten bezet	324	127	87	27	10	5	5	5	4	2	1	597
% nestkasten bezet	45%	18%	12%	4%	1%	1%	1%	1%	1%	0,5%	0,3%	83%
# legels	386	139	87	27	10	5	5	5	4	2	1	671
# eieren	3109	1353	542	199	50	31	22	28	20	12	6	5372
# eieren uitgekomen	2329	1019	475	148	36	21	16	15	10	12	5	4086
% eieren uitgekomen	75%	75%	88%	74%	72%	68%	73%	54%	50%	100%	83%	76%
# jongen uitgevlogen	2012	904	436	132	34	20	16	15	8	12	5	3594
% jongen uitgevlogen	86%	89%	92%	89%	94%	95%	100%	100%	80%	100%	100%	88%
% broedsucces (uitgevlogen jongen / gelegd ei)	65%	67%	80%	66%	68%	65%	73%	54%	40%	100%	83%	67%
# vervolg broedsel	126	23	0	1	1	0	0	0	0	0	0	151
% vervolglegsel	33%	17%	0%	4%	10%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	23%
Legselgrootte (* 1° legsel)	8,7*	10,2*	6,2	7,5*	5,0*	6,2	4,4	5,6	5,0	6,0	6	
Gemiddelde Datum 1e eileg	04-apr	04-apr	04-mei	04-apr	29-apr	18-mei	16-apr	19-apr	15-apr	31-mrt	09-mei	

3.2 Aantal kasten en bezettingspercentage

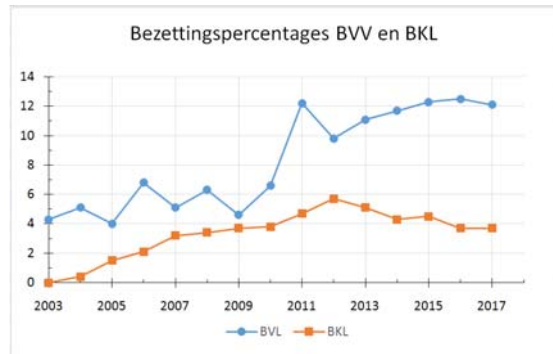
Het totaal aantal gecontroleerde nestkasten steeg in 2017 met 7% van 670 naar 721. Dit komt voornamelijk op rekening van het inrichten van een nieuw gebiedje aan de Franse Baan bij de natuurbegraafplaats in Schaijk.

Het bezettingspercentage van de kasten was met 83% gemiddeld vergelijking met voorgaande jaren. Het bezettingspercentage per soort is te zien in grafiek hieronder. De koolmees had na een paar slechte jaren eindelijk weer eens een (hoog)gemiddeld jaar. Het bezettingspercentage van de andere soorten was verder gemiddeld. Hoewel de bonte vliegenvanger in aantallen nesten wel toenam daalden ze percentueel gezien iets maar er is wel iets bijzonders aan de hand met deze soort! Zagen we vorig jaar in het onderzoeksgebied van de Drie Vennen een uitzonderlijke situatie omdat daar voor het eerst in 40 jaar onderzoek er meer bonte vliegenvangerlegsels werden gevonden dan koolmezenlegsels! Dit jaar werd dat ook gezien in het gebiedje DoGo (Doelenweg / Golfbaan) daar werden dertien bonte vliegenvangerlegsels gevonden tegen negen koolmees en acht pimpelmeeslegsels.

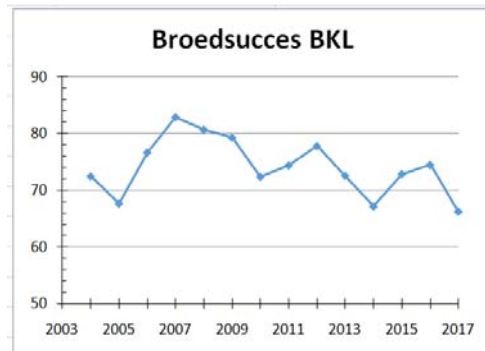
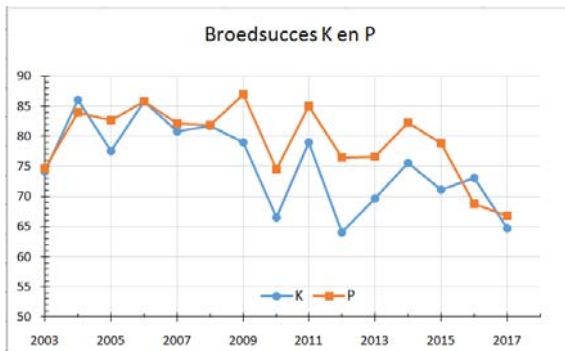
Met nog maar twee legsels in één gebied (de Drie Vennen) is de zwarte mees bijna uit onze kasten verdwenen. Dit is ook te zien aan de populatietrend van deze soort die al jaren daalt!

Het bezettingspercentage van de boomklever bleef dit jaar stabiel na een aantal jaren van neergang (zie detailgrafieken hieronder).

3.3 Broedsucces (uitgevlogen jongen/gelegd ei)

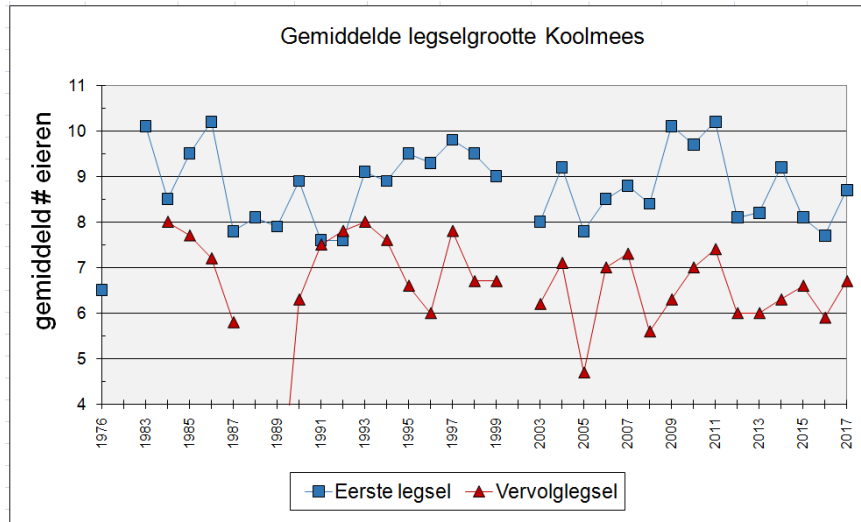
Het broedsucces was voor de meeste soorten gemiddeld dit jaar. Maar heel slecht was het weer voor de mezen; de pimpelmees had, na een slecht 2016, dit jaar nog een slechter resultaat (67%, slechtste tot nu toe). Maar ook het broedsucces van de koolmees en boomklever waren met resp. 65% en 66% erg slecht (zie grafieken). Deze drie soorten begonnen heel vroeg, eind maart, met broeden waarna een koude periode volgde waardoor de bomen niet uitliepen en er bijgevolg geen rupsen konden groeien die het hoofdvoedsel is voor de jonge vogels. Die eerste legfels zijn dan ook masaal over de kop gegaan. Voor de Koolmezen was het broedsucces van de eerste legfels (63,9%) zelfs lager dan die van de vervolglegfels (66,7%), dit hebben we nog niet eerder meegemaakt. Voor de pimpelmees werd het slechte broedsucces van de eerste legfels (69,9%) zelfs gevolgd door een nog veel slechter broedsucces (42,2%) van de vervolglegfels!

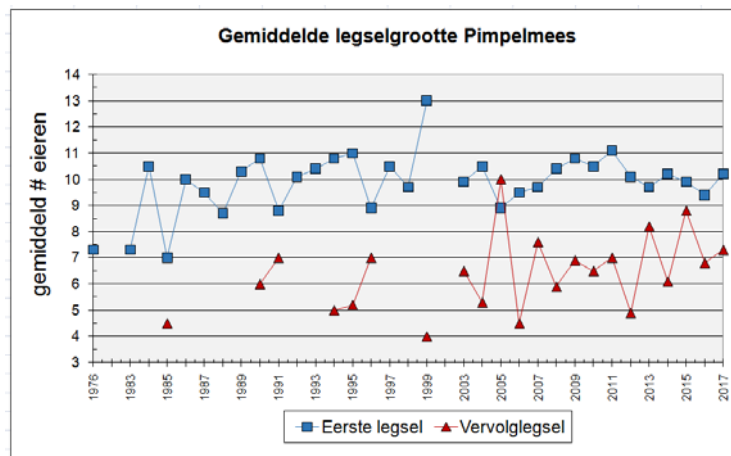
3.4 Legselgrootte

In de grafiek hieronder wordt een overzicht gegeven van de gemiddelde legselgroottes van het eerste legsel en het vervolglegsel van de koolmees (de soort waar de meeste gegevens over zijn). De legselgrootte van het eerste legsel was met 8,73 eieren weer normaal en meer dan 1 ei groter dan vorig jaar (dat was toen de kleinste legselgrootte in 24 jaar)! Dat gold ook voor de vervolglegfels, die met een

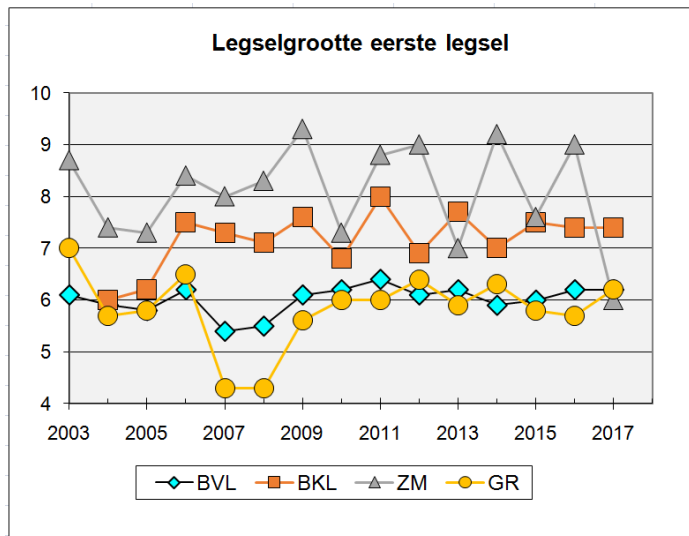
gemiddelde legselgrootte van 6,71 eieren gemiddeld waren maar stukken groter dan de 5,9 eieren van vorig jaar.

Voor de pimpelmees was het eerste legsel dit jaar, met 10,21 eieren ook een normale legselgrootte. Dat gold ook voor de paar vervolglegsels, die waren met gemiddelde legselgrootte van 7,3 eieren ook gemiddeld.

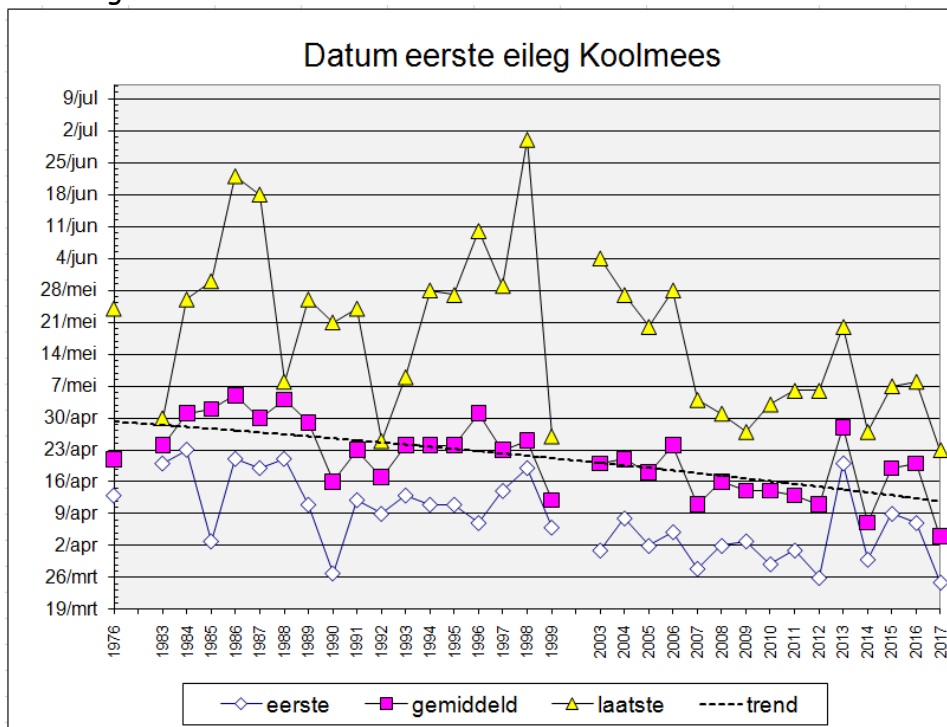
Ook voor de bonte vliegenvanger (6,2 eieren), de boomklever (7,4 eieren) en de gekraagde roodstaart (6,2 eieren) waren de legselsgroottes gemiddeld. Het beeld voor de zwarte mees (laaggemiddeld met 6,0 eieren per nest) is vertekend doordat er nog maar twee legsels (elk met 6 eieren).

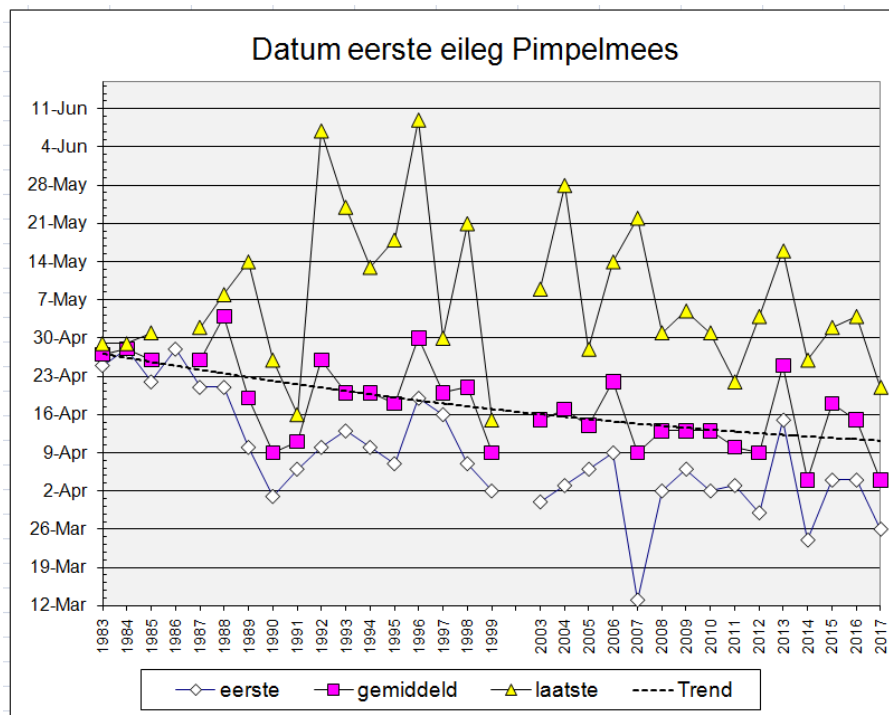

3.5 Gemiddelde datum eerste eileg

Dit jaar was weer een recordjaar voor wat betreft de gemiddelde eerste edatum van de eerste legfels van de Koolmees. Met 4 april was de gemiddelde eerste edatum maar liefst 3 dagen vroeger dan het vorige record in 2014. Ook de datum waarop het eerste koolmeesei gelegd werd (25 maart) was de vroegste in 41 jaar nestkastonderzoek! De gemiddelde eerste edatum van de Pimpelmees, ook 4 april, was een evenaring van het vorige record uit 2014.

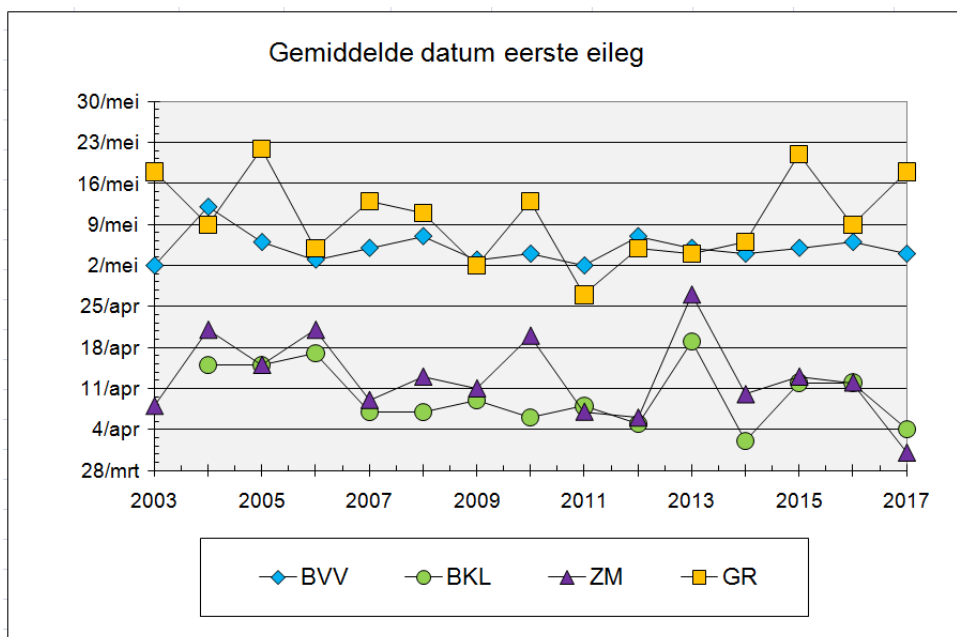
Voor beide soorten lijkt hiermee de vervroeging van de gemiddelde edatum gewoon door te gaan!

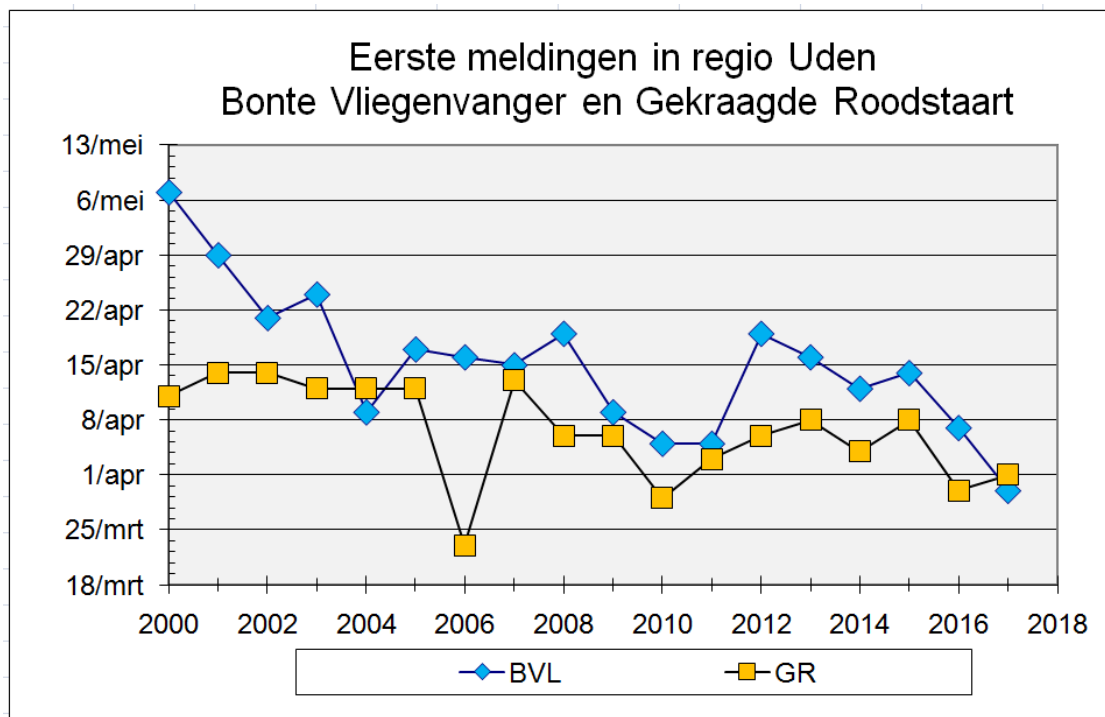
Ook de andere soorten die hier overwinteren begonnen vroeg. De boomklever begon gemiddeld ook op 4 april en de zwarte mees zelfs op 31 maart maar dat waren nog maar twee legsels, dus dat is slechts een indicatie.

De bonte vliegenvanger en de gekraagde roodstaart, die in Afrika overwinteren, begonnen gemiddeld op, respectievelijk 4 en 18 mei; voor de bonte vliegenvanger is dat gemiddeld maar voor de gekraagde roodstaart is dat behoorlijk laat. Van deze laatste soort werden in juni nog nieuwe legsels gevonden!

3.6 Aankomst Afrikagangers

Dit jaar werden in het werkgebied van Vogelwacht Uden de Afrikagangers vroeggemiddeld voor het eerst gemeld. Voor de eerste bonte vliegenvanger was dat uitzonderlijk vroeg, al op 30 maart; op die dag werden zelfs twee zingende mannetjes gezien! De eerste Gekraagde Roodstaart van de regio werd al op 1 april gezien in de Maashorst.

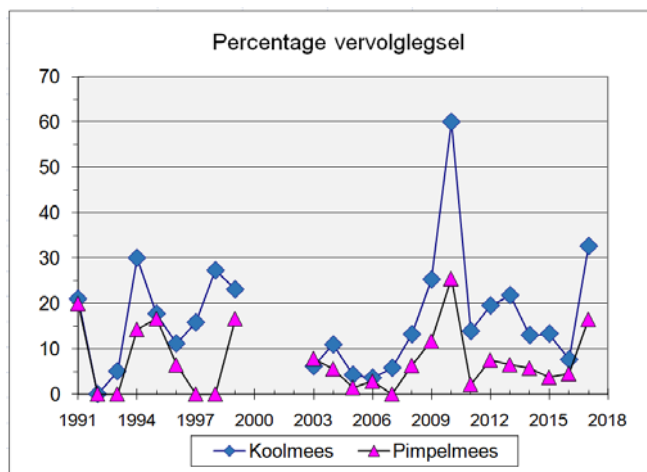

Bonte vliegenvangerlegsel verlaten door aanbouw wespennest

3.7 Percentage vervollegsels

Omdat we zelf geen ringonderzoek doen en dus niet weten wie de ouders precies zijn, moeten de tweede legsels eigenlijk vervollegsels genoemd worden. Daarbij zitten ook nesten van paren die in de eerste plaats een nest verlieten of verloren en weer opnieuw begonnen.

Tot vervollegsels worden ook die legsels gerekend waarvan de eerste eileg plaatsvindt een maand nadat de eersten van die soort begonnen zijn. De vroegste koolmees begon dit jaar op 25 maart met de eileg, de pimpelmees op 26 maart. Alle legsels na respectievelijk, 25 april en 26 april 2017, worden dus vervollegsels genoemd. Voor de koolmees waren dit maar liefst 129 legsels (33,4%) en dat is hoog over de laatste 15 jaar. Voor de pimpelmees zijn dit 23 legsels (16,5%) en dat is ook hooggemiddeld over de laatste vijftien jaar.

3.8 Totaalbeeld van alle soorten

Soort	Bezettings- graad	Broed- succes	Legselgrootte	Vervollegsel- percentage	Totaal beeld 2017
K	↔	↓↓	↔	↑↑	↔
P	↔	↓↓	↔	↑↑	↔
BVL	↔	↔	↔	nvt	↔
BKL	↔	↓↓	↔	nvt	↓
GR	↓	↔	↑	nvt	↔
ZM	↓↓	↑↑	↓↓	nvt	↓
GBS	↓	↓	↔	nvt	↓
S	↑	↑	↓	nvt	↔

↑↑: Hoog
↓↓: Laag

↑: Hooggemiddeld
↓: Laaggemiddeld

↔: Gemiddeld

4 Weeroverzicht broedseizoen 2017

Van www.knmi.nl

4.1 Lente 2017 (maart, april, mei) Zeer zacht, zeer droog en zeer zonnig

De gemiddelde temperatuur over de drie lentemaanden lag in De Bilt met 10,7 °C ruim een graad boven het langjarige gemiddelde van 9,5 °C. Hiermee was de lente van 2017 de op 4 na zachtste sinds het begin van de waarnemingen in 1901. Maart was met 8,6 °C tegen 6,2 °C een van de zachtste maartmaanden sinds het begin van de regelmatige waarnemingen in 1706. Ook mei was zeer warm terwijl april juist vrij koud verliep met dezelfde gemiddelde temperatuur als in maart.

In maart was de stroming overwegend zuidwestelijk. Op 30 en 31 maart werd voor het eerst dit seizoen in De Bilt een warme dag genoteerd (maximumtemperatuur 20,0 °C of hoger). Ondanks de warmte vror het in maart nog op 3 dagen, normaal is dat acht.

April begon zacht en droog onder invloed van hogedrukgebieden. De laatste twee weken was het veelal koel onder invloed van noordelijke stromingen. Het vervolg van de maand kwam de wind vaak uit noordelijke richtingen en was het vrij koud voor de tijd van het jaar. Beide paasdagen verliepen koud, zelfs kouder dan de kerstdagen van afgelopen jaar. Ook Koningsdag was het fris met maximumtemperaturen van 10 °C tot 12 °C. De late vorst veroorzaakte de nodige schade in de fruitteelt. De maand mei begon vrij koel met rond de 9e plaatselijk nog vorst.

Mei als geheel was een extreem warme maand met een gemiddelde temperatuur van 15,0 °C tegen 13,1 °C normaal. In De Bilt werd de zomerse grens (maximumtemperatuur 25,0 °C of hoger) voor het eerst op 16 mei overschreden. De laatste tien dagen van mei verliepen zomers met op de 27e op veel plaatsen zelfs tropische temperaturen van 30°C of hoger. De landelijk hoogste temperatuur werd gemeten op 29 mei in Volkel met 33,5 °C. Deze temperatuur behoort bij de hoogste temperaturen ooit gemeten in de lente in Nederland

Met gemiddeld over het land ongeveer 107 mm regen tegen normaal 172 mm was het een zeer droge lente. Alle afzonderlijke maanden waren te droog. Maart was het minst droog met 54 mm tegen 68 mm normaal. April was met landelijk gemiddeld 24 mm tegen een langjarig gemiddelde van 44 mm zeer droog. In mei viel er landelijk gemiddeld 29 mm tegen 61 mm normaal.

Deze lente werden relatief kortdurende perioden met neerslag afgewisseld door langdurige droge perioden. De eerste 9 dagen van maart brachten ongeveer 30 mm, vervolgens viel van 17-20 maart regelmatig neerslag waarna het pas de eerste 5 dagen van april weer regende. Daarna bleef het droog tot medio april, rond de paasdagen brachten gure buien waarbij naast regen ook korrelhagel en sneeuw viel, landelijk gemiddeld ongeveer 13 mm neerslag. De laatste decade van april en de eerste vijf dagen van mei regende het vrij regelmatig, maar landelijk gemiddeld viel niet meer dan circa 32 mm. Aan het einde van de maand brachten onweersbuien

plaatselijk 10-20 mm neerslag. De lente was zeer zonnig met gemiddelde over het land 610 zonuren tegen 517 uren normaal. In alle drie de afzonderlijke maanden scheen de zon vaker dan normaal. In maart werden 178 zonuren geregistreerd, in april 200 en in mei circa 232 tegen 125, 178 en 213 uren normaal. Het zonnigst was de lente aan de kust met in Wijk aan Zee 674 zonuren. Op de Veluwe scheen de zon het minst; Deelen bleef steken op 544 uren zonneschijn.

4.2 Zomer 2017 (juni, juli): zeer warm en daarna zeer nat

Juni 2017 was de warmste juni in ruim een eeuw.

Met een gemiddelde temperatuur van 18,0 °C tegen normaal 15,6 °C eindigde juni 2017 op een gedeelde eerste plaats in de rij van warmste junimaanden sinds 1901. Ook in 1976 had juni een gemiddelde temperatuur van 18,0 °C.

Vanaf 10 juni bepaalden hogedrukgebieden het weer boven onze omgeving en werd het rustig zomerweer. De temperatuur liep regelmatig flink op, vooral van 18 tot en met 22 juni. Het KNMI gaf in die periode code geel uit vanwege de hitte. Tot een officiële hittegolf, waarbij het in De Bilt vijf dagen aaneen 25 °C of hoger en daarvan drie dagen tenminste 30°C moet zijn, kwam het net niet. Het zuidoosten van het land telde vijf dagen waarop de temperatuur boven de 30°C kwam.

Juli 2017 had een normale temperatuur maar was zeer nat.

De gehele maand juli was het wisselvallig zomerweer waarbij dagen met buien of regen werden afgewisseld door kortdurende droge, warme perioden. In het zuiden was het duidelijk warmer dan in het noorden.

De etmaalgemiddelde temperatuur was vergelijkbaar met die van de afgelopen (extreem warme) junimaand. In het zuiden waren er plaatselijk 13 of 14 zomerse dagen, normaal is daar 11 of 12 dagen.

Met landelijk gemiddeld 110 mm was juli een zeer natte maand. Normaal valt 78 mm. Er viel van tijd tot tijd regen, langduriger droge perioden ontbraken. De regen viel vaak uit buien, waardoor de neerslaghoeveelheden van plaats tot plaats sterk verschilden.

boomklevers

5 Dankwoord

Mijn dank gaat uit naar de leden van de werkgroep (zie hieronder), zonder wie al deze mooie resultaten niet gerapporteerd zouden kunnen worden. Speciale dank aan Theo, Mia, Jeanne en Henk, de controleurs van Achter de Berg die besloten hebben dat dit hun laatste jaar was, we hopen dat ze volgend jaar hun expertise overkunnen dragen aan nieuwe controleurs. Ook heeft Jan Nijhof noodgedwongen moeten besluiten om te stoppen met controleren. Jan, heel erg bedankt voor de scans van de uitwerking van de veldbezoeken en feedback op alle resultaten!

Gebied	Controleurs	Gebied	Controleurs
Achter de Berg (AdB)	Theo en Mia van der Cruijssen Jeanne en Henk Heesakkers	Velp	Els Loeffen
Goorsche Bossen (GB)	Arnold van Laanen Wim van Haandel	Maashorst Slingerpadd (MS)	Folkert Nijboer Theo van de Velden Martin van Zanten Annetje Elfrink
Odiliapeel West (OW)	Jan Nijhof Johan van Roosmalen Huub Willems	Maashorst Drie Vennen (DV)	Tiny van Boekel Wim Vissers
Odiliapeel Oost (OO)	Harry Cornelissen Hermien en Lambert Verkuijlen	Maashorst Hengstheuvel (HH)	Leo Ballering Willie Bergmans
Doelenweg-Golfterrein (DoGo)	Dorien en Theo Versteegden Wim Abels	Maashorst Schaijk (Sch)	Conny Koenen Leo Ballering
Franse Baan (FB)	Paul Paar Sjef Bardoel	Het Mun	Ria de Vent

Leo Ballering
Augustus 2017